

SESJON 2
**AKTØRER, SAMARBEID OG SAMHANDLING
I SIKKERHETS- OG
BEREDSKAPSARBEIDET**
*Sesjonsleder: Avd.dir Helge Stamnes, Direktoratet for
samfunnsikkerhet og beredskap (DSB)*

Hvert år påfører ulykker samfunnet store uønskede konsekvenser i form av skader på personell, miljø og materielle verdier, personlige lidelser og økonomiske tap. Ulykkene skyldes ofte komplekse årsakssammenhenger og uklare ansvarsforhold. Mange aktører på ulike nivå er involvert i arbeidet med å forebygge ulykker eller å begrense skadene når ulykkene inntreffer. I denne sesjonen ble det fokusert på viktigheten av samhandling mellom ulike aktører i samfunnets totale sikkerhetsarbeid, og ble belyst både med foredrag og en paneldebatt.

Samfunnsikkerhet på lokalnivå
Professor Leif Svanström, Karolinska Institutet

Svanström presenterte the International Community Concept, som er et prosjekt i WHO-regi som fokuserer på lokalsamfunnets muligheter til å gjøre sikkerhetsfremmende arbeid. Spørsmålet WHO stilte seg var hvordan man skaper en sikker og trygg kommune og hvordan man gjennomfører arbeidet i praksis? For å finne ut dette henvendte WHO seg til de nordiske landene.

Falköping i Sverige var et av de første lokalsamfunn (1975) som tilnærmet seg skadekontroll på en altomfattende måte for alle aldre, miljøer og situasjoner. Dette ble ikke oppnådd ved å innføre en ny struktur, men var resultatet av et samarbeid mellom eksisterende organisasjoner, foreninger og velferdsfunksjoner.

Falköping iverksatte sitt skaderegistreringsprogram i 1978, og fulgte opp med et skadeprogram i 1979. På tre år fikk man en 27 % nedgang i skader på arbeidsplassen, hjemmene og i trafikken. Falköping fikk status som et WHO Safe Community i 1991.

Siden 1989 er 69 samfunn oppnådd status som er Safe Community, med størrelse på befolkningen som varierer fra 2000 til to millioner. Mer enn 16 samfunn er i ferd med å oppnå status som Safe Community i land som Sverige, Australia, Thailand, Canada, Frankrike, Danmark, Norge, Storbritannia, USA og Sør-Afrika.

Safe Community programmet er forskjellig fra andre skadeforebyggende programmer ved at hovedrollen innehas av samfunnet selv. Betegnelsen Safe Community impliserer at samfunnet søker å oppnå sikkerhet på en strukturert måte, ikke at samfunnet allerede er fullstendig sikkert. Kreative metoder for opplæring og miljømessig forandring sammen med passende lovgivning og -håndhevelse er et viktig utspring for sikkerheten i et samfunn. Ingen enkelt tilnærming er

tilstrekkelig for å endre de eksisterende atferdsmønstrene. Media kan for eksempel utgjøre et kraftig verktøy for å høyne den offentlige bevisstheten.

Programmer for å forhindre og kontrollere skader og ulykker må identifisere og karakterisere skadeproblemet og evaluere effektiviteten av forskjellige inngrep for skadekontroll. Selv om epidemiologi er kjernen i Safe Communities konseptet må viktigheten av det respekteres.

Nøkkelfaktorer for å implementere et suksessfylt Safe Community Skadeforebyggende Program er å

- lytte til samfunnet - la innbyggerne definere hva de mener er de viktigste problemene
- koordinere innsats på et regionalt nivå
- høyne offentlig bevissthet om viktigheten av skadeforebygging
- sørg for at sterke interessegrupper støtter samfunnets innsats
- mobiliser alle medlemmene av samfunnet på en kreativ måte

Safe Community programmet har en nullvisjon og arbeider ut fra at alle skader i teorien kan forebygges. Selv om det kan virke umulig å forebygge alle skader er ikke kampen nyttesløs.

I 2000 gjennomførte fylkeskommunen og fylkesmannen i Oppland med økonomisk støtte fra det daværende Direktoratet for sivilt beredskap, et prosjekt som resulterte i en Fylkesdelplan for utvikling av sivilt beredskap i Oppland. En følge av dette vedtaket er beredskapsprosjektet i region Nord-Gudbrandsdal (Lesja, Dovre, Skjåk, Lom, Vågå og Sel kommune).

Beredskapsprosjektet knyttet til region Nord-Gudbrandsdal skal bl.a:

- synliggjøre beredskapsutfordringer som berører mer enn en kommune
- utvikle metoder og modeller for kommunal beredskap i et regionalt/interkommunalt perspektiv
- utvikle kompetansemetoder og modeller, og øke bevisstgjøringen om kompetansebehov hos deltakende parter.
- fremme konkrete forslag til forebyggende tiltak som kan redusere faren for tap av liv, helse og materiell verdier forårsaket av ekstraordinære hendelser og forstyrrelser i regionen
- vise aktuelle regionale/interkommunale beredskapstiltak
- dokumentere eventuelle synergieffekter av beredskapsarbeid innenfor et interkommunalt samarbeid
- gi erfaringsoverføring til ikke-deltakende regioner i Oppland og andre fylker

Styringsgruppa for prosjektet har valgt følgende temaer for prosjektet: vannforsyning og kriseinformasjon/-håndtering.

Konklusjoner så langt i prosjektet:

- ordførerne i de aktuelle kommuner er positive og villige til å prioritere ressurser til arbeidet i prosjektet
- prosjektet har skapt en arena for bygging/utveksling av erfaringer og kompetanse, spesielt innenfor de valgte temaene
- den interkommunale arbeidsgruppa har produsert et verktøy som ut fra deres behov vil være nyttig i det videre arbeidet
- de aktuelle veilederne blir vedlegg til prosjektrapporten, og vil dermed bli tilgjengelige hjelpemidler for alle kommuner som ønsker å benytte dem.

Har vi lært noe av de siste årenes brannkatastrofer i Trondheim? Hvordan kan vi hindre nye brannkatastrofer? Hvordan forbedre læringsprosessene og oppnå god samhandling?

Debatten ble innledet med noen utfordrende påstander:

- eiere svikter totalt
- lovverk er godt nok, men oppfølgingen er dårlig
- lite tøft tilsyn
- samarbeidsproblemer mellom etater
- forsikring er halvhjertet
- forskjell mellom prosjektering og bruk av bygget

Med dette som utgangspunkt ledet Helge Stamnes, avd. dir i DSB debatten. Bygningssjef Bente Haugrønning, Trondheim Kommune meldte frafall. Under følger hovedpunktene fra plenumsdiskusjonen.

Avdelingsdirektør Terje Olav Austerheim, DSB

- Brannsikkerhet er et resultat av byggingen. I Norge gir byggeskikken mer næring til en brann enn hindrer brann.
- Bygningslovgivningen gir frihet til aktørene, men DBE mener friheten er for stor.
- Tilsynet er fraværende, bygget ned. Rask saksbehandling prioriteres
- Eier er ansvarlig for sikkerheten i eget bygg
- Et stort potensiale for å sette sprinkler på dagsordenen i Norge
- Systemtilsyn er den rette veien å gå, men det må finnes et ris bak speilet
- Trenger en bygningslov som tar større hensyn til driftsfasen slik at endringer i bygg tilbakeføres til byggesakskontoret og at byggesakskontoret tar tak i tilbakemeldinger fra brannvesenet. Det trengs kompetanse på dette

Johnny Breivik, vara-brannsjef i Bergen kommune

- Opplever svikt i kompetanseoverføring mellom prosjektering og drift.
- Ikke nok fokus på brannvern i hverdagen, opplever at brannvern taper i en travel hverdag.
- Eier kjenner ikke forutsetninger for tekniske løsninger i bygget, gjør bygget mindre sikkert.
- Positivt med systemrettet tilsyn. Imidlertid er ikke dokumentasjonen god nok på løsningene.
- Eier har ikke gode nok forutsetning for å holde fokus på brannsikkerhet. Innleide konsulenter gir ikke stor lærdom til eierne.

- Brannvesenet stenger ofte bygninger ved fare for mennesker og bruker mer tvangsmidler enn det som kommer frem
- Arbeidet med en felles bygningslov fra arkitekt til rivning viser en riktig utvikling.

Direktør Olav Berge, Statens bygningstekniske etat.

- Næringsbygg er kompliserte bygg, men mener de passive reglene er gode nok.
- For stor fokus på saksbehandling på byggesakskontoret. Lokale politikere gir ikke ressurser til tilsyn, skjønner ikke at dette må fokuseres på.
- Kompleksiteten i bygg oppstår når man gjør små endringer man ikke melder fra om. Dette kan gi et ”rottereir” som man må se kompleksiteten i
- Det er et etikkproblem i konsulent bransjen at man ikke får nok betalt til å gjøre en skikkelig jobb.
- Positiv til en lov som dekker alle faser i et byggs liv og positiv til funksjonsrettet regelverk. Men et slikt regelverk fordrer kompetanse man ennå ikke har på brann.
- Tror ikke byggesaksmyndighetene er for passive.
- Myndighetene må ha en klarere rollefordeling. Byggevesenet skal behandle en byggesak, ikke brannvesenet.
- Det bør også fokuseres på snelast. Måking av taket er en forutsetning som ikke alltid ligger til grunn.

Forsker Ulf Danielsen, Norges branntekniske laboratorium AS

- Funksjonsbasert teknisk forskrift vedrørende brann forutsetter en brannsikkerhetsvurdering som må være helhetlig, gjort av kvalifiserte aktører
- Ville vært en fordel om samme saksbehandler var med fra designfase til driftsfase
- Har erfaringer om at brannrådgiverens anbefalte strategi ikke blir etterfulgt senere i prosjektet. Forutsetninger må oppfølges i driftsfasen også.
- Mener det er alt for liten risiko i å bli tatt for brudd på brannforskriftene. Tilsyn må være tilstede for at en funksjonsbasert forskrift skal fungere.
- Sprinklere er en utfordring i eksisterende bygg av stort volum

Direktør Geir R. Trulserud, Finansnæringens Hovedorganisasjon

- Fokuserer på betydningen av automatiske sprinkleranlegg, som kan sammenlignes med ”en brannmann på jobb 24 timer i døgnet”
- Forsikringsbransjen ser mange eksempler på sprinkleranlegg som ikke fungerer
- Liten kontroll av sprinkleranlegg. Mener funksjonsbasert forskrift er en uting, det burde vært mer tydeliggjort hva som skal gjøres og hvilket ansvar en har.